

ÜNİTE VI

TURİZMİN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Bu ünite de turizmin ülke ekonomisi ile sosyal ve kültürel yaşantımıza olan etkilerini ve önemi konusunda bilgiler edineceğiz.

İÇİNDEKİLER

- A. Türkiye Ekonomisinde Genel Olarak Turizmin Önemi
- B. Turizmin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

BU BÖLÜMÜN AMAÇLARI

Bu üniteyi bitirdiğinizde;

- * Ekonomi ve turizm ilişkisini kavrayacak,
- * Turizmin Türkiye ekonomisindeki yerini kavrayacak,
- * Türkiye'nin turizm kaynaklarını öğreneceksiniz.

NASIL ÇALIŞMALIYIZ?

- * Türkiye'nin turizm yatırımlarının neler olduğunu internet, kitap, gazete, dergilerden araştırın, bilgi toplayın.
- * Bu üniteyle ilgili öğrenmek istediğiniz soruları çıkarın.
- * Bulduğunuz yerin kültür ve turizminden yetkilisine gidin, sorularınıza yanıt arayın.

ÜNİTE VI TURİZMİN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

A. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GENEL OLARAK TURİZMİN ÖNEMİ

Turizmin ülkemiz ekonomisinde neden önemlidir?

Türkiye'nin jeopolitik konumu, üç semavi dininin buluştuğu bir ülke olarak ön plana çıkması, bununla birlikte rakiplerine göre son derece temiz plaj ve koylara sahip olması ve dört mevsimin bir arada yaşanması özellikleri nedeniyle adeta bir turizm cenneti görünümündedir. Türkiye'nin sahip olduğu bu değerleri turizm amaçlı kullanması, ülkemizin içinde bulunduğu işsizlik sorununun giderilmesinde çok önemli rol oynayacaktır.

Ülkemizin turizm potansiyelinin temel bileşenleri sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerlerdir. Bu değerler, uzun vadede korunabildikleri sürece uluslararası turizm pazarındaki payımız hızla büyümeye devam edecektir. Bunun için özellikle turizm yörelerindeki arazi kullanma ve altyapı kararlarının gerek yerel, gerekse merkezi yönetimlerce doğru olarak verilmesi gereklidir. Altyapılarda kapasite üstü zorlamalar, doğal değerlerin yok olması tehlikesini de beraberinde getirecektir. Bu kararların verilmesi aşamasında turizmin en önemli görevinin doğal, kültürel ve tarihi değerlerini koruyarak kullanılması gerekliliği anlaşılmalıdır.

Resim 6.1: Doğal çevre ile iç içe bir tesisten görünüm

Türkiye, turizm faaliyetiyle 20. yüzyılın ortalarından itibaren ilgilenmeye başladığı ve kalkınma planları kapsamına alarak onu ekonominin gündemine soktuğu halde, olumlu sonuçlarını ancak son yıllarda görmeye başlamıştır.

Bunun yanında, Türkiye'nin 1980 sonrası turizm sektörüne gereken önemi verip gerekli yatırım ve tanıtım faaliyetlerini arttırması da kaydedilen gelişmede önemli bir rol oynamıştır.

Turizm alanında gerçekleştirilen yatırımları üç ana başlık altında incelemek mümkündür. Bunlar;

1. **Altyapı yatırımları:** Yol, liman, hava alanı, elektrik, su, doğalgaz, kanalizasyon ve haberleşme gibi yatırımlar bu grupta değerlendirilir.
2. **Konaklama tesisleri yatırımları:** Otel, motel, tatil köyü, kamplar bu grupta değerlendirilir.
3. **Diğer hizmet tesisleri yatırımları:** Turistlerin yeme-içme, eğlenme, spor yapma, alışveriş ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan lokanta, gazino, kafeterya, çay bahçesi, yüzme havuzu, spor tesisleri, plajlar bu grupta değerlendirilir.

Türkiye'deki turizm yatırımları daha çok konaklama tesisleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu belirtilen yatırımların içeriği, ortak hedefi ve bölünmez bir bütünü oluşturması turizm sektöründe bütünlük oluşturmalıdır. Örneğin, yol olmadan konaklama yatırımlarının yeterli olması önemini yitirmektedir.

Ülkemizde, alt ve üst yapı yatırımları için öncelikli alanlar belirlenmiş, doğal ve kültürel değerlerin korunması, böylece çevresel etkilerin de göz önünde bulundurularak sağlıklı ve sürdürülebilir bir turizm gelişimini sağlamak amaçlanmıştır.

B. TURİZMİN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Türkiye özellikle son yıllarda turizmi önemli ölçüde teşvik ederek dış turizm gelirlerini artırma ve bu gelirlerle ödemeler dengesi açıklarını kapatma politikası benimsemiştir. Benimsemiş olduğu bu politikada önemli oranda başarı sağlayan Türkiye için ödemeler dengesini olumlu etkileyen en önemli kalemlerden birisinin turizm olduğu görülmektedir.

Turizmin diğer bir faydası ise birçok kişiye istihdam olanağı sağlamasıdır. Bugün, turizm sektörünün içinde bulunduğumuz kriz dolayısıyla her zaman olduğundan daha fazla istihdama katkıda bulunması beklenmektedir.

Türkiye'nin ithalat ve ihracat arasında oluşan bütçe açığı turizm gelirlerinin artmasıyla dengelenmeye çalışılmaktadır.

Dünya genelinde ve Türkiye'de uluslararası turist sayısı ve gelirleri açısından gözlenen gelişmelerde, çoğu zaman istikrarsızlıklar yaşanmaktadır. Ekonomik ve siyasi istikrarsızlıktan çok çabuk ve önemli düzeyde etkilenen turizm sektörünün 1991 yılında yaşanan Körfez Savaşı nedeniyle gelişme ritminin düştüğü gözlenmektedir.

Resim 6.2: Hediyelik ürünlerde çini işleri önemli bir yer tutmaktadır.

Özellikle iç turizm talebinin düşük olduğu Türkiye gibi ülkelerde yabancı turizm talebine bağlı bir turizm endüstrisinin geliştirilmesi devletin müdahalesi ve hatta turizm işletmeciliği alanında doğrudan katılımı gerektirir.

Türkiye; yıl boyunca çeşitli turizm etkinliklerine olanak sağlayan ılıman iklimi, zengin kültürel ve doğal değerleri ile seyahat endüstrisinde gittikçe daha popüler olan turizm merkezi haline gelmektedir.

Turizm sektöründe ülkemizin avantajları nelerdir?

Türkiye'nin zengin turizm potansiyelinin ana kaynakları şöyle özetlenebilir:

- **Coğrafi Konum;** doğu ile batı arasında köprü vazifesi görmesi
- **Tarihi Konum;** birçok medeniyetin beşiği, farklı toplumların toplu göçleri ve kültürlerin (her biri kendi kimlikleriyle) nadir görülen sentezi olması
- **Doğal Konum;** tarihinde olduğu gibi zengin ve çeşitli, 3 en eski kıtanın (Asya, Avrupa, Afrika) bir araya gelmiş bir sentezi olması
- İnsanların sıcak, misafirperver ve dost canlısı karaktere sahip olması
- İklim, doğal kaynaklar, bozulmamış çevre
- Turizmin sosyal ve ekonomik önemini anlamış bir toplum yapısı
- Rakip ülkelere göre daha yeni ve daha nitelikli tesislerin varlığı
- Halı, deri, konfeksiyon ve mücevher başta olmak üzere alışveriş olanakları

Resim 6.3: Cip safariye katılan turistlerden bir görünüm

Bütün bunların yanında, örgütsel ve yasal düzenlemeler neticesi özellikle 1982’de yürürlüğe giren Turizm Teşvik Kanunu ile Türk turizmi kamu eliyle desteklenmiş ve gelişmiştir.

Turizm sektörünün Türkiye ekonomisindeki yerinin belirlenmesi için, turizm yatırımları ile turizmin dış ödemeler dengesi, ulusal gelir, istihdam üzerindeki etkilerinin incelenmesi gerekmektedir.

Turizm gelirleri hangi alanları etkilemektedir?

1. Turizm ve Dış Ödemeler Dengesi: Ödemeler dengesi, bir ülkenin ekonomik durumunu en iyi şekilde gösteren bir ölçüdür. Türkiye, bu amaçla önemli atılımlar yapmak, büyük yatırımlar gerçekleştirmek zorundadır. Gerek yatırım malı gerekse petrol ürünleri ve diğer tüketim mallarını ithal edebilmek için dövize ihtiyacı vardır.

Türkiye’nin döviz elde edebilmesi için ihracatını (dışsattım) artırması zorunludur. İhracatın yanı sıra döviz ihtiyacını karşılayabileceği önemli bir seçenek de turizm gelirleridir.

Turizm sadece ülkenin iş sorununa çözüm getirmekle kalmamaktadır. Ödemeler dengesine de büyük katkılar sağlamaktadır. Bir ülkenin diğer ülkelerle yaptığı tüm ekonomik işlemleri gösteren dış ödemeler bilânçosunun dengede olması tüm ülkeler için oldukça önemlidir. Çünkü ödemeler dengesindeki bir bozukluk gelir, istihdam ve fiyatlara yansımaktadır.

Resim 6.4: Halıcılık ekonomik değeri yüksek el sanatlarımızdandır.

2. Ulusal Gelir: Türkiye'ye gelen turistler ile turizme dönük yatırımlarda bulunan özel ve kamu kuruluşlarının yatırım harcamaları, ulusal geliri doğrudan ve dolaylı şekilde etkilemektedir. Turizm yatırımlarının doğrudan ulusal gelir üzerinde etkide bulunmasının yanı sıra, turizm alanında gerçekleştirilen yatırımların tarım, inşaat, mobilya-dekorasyon, gıda vb. diğer iş alanları üzerinde olumlu etkisi bulunmaktadır.

3. Turizm ve İstihdam: Türkiye yetişmiş iş gücünün önemli bir kısmı için, iş bulma olanakları kısıtlı olan bir ülkedir. Turizm sektörü bu konuda yeni iş alanlarının açılmasını sağlayarak önemli bir görevi üstlenmektedir.

Türkiye’de turizm, yapılan yatırımlarla önemli oranda istihdam alanı yaratmaktadır. Türkiye’deki istihdam sayısı belirlenmeye çalışılırsa ortaya kesin rakamlar koymak turizmin özelliğinden dolayı zordur.

Resim 6.5: Türk mutfağı turizm sektöründe önemli bir yere sahiptir.

ÖZET

Ülkemizin turizm potansiyeli yönünden turizm bölgeleri ve yapılabilecek turizm etkinlikleri yönünden her mevsim ne kadar zengin olduğu bilinmektedir. Ekonomik yönden gelişmekte olan ülkelerden olduğumuz için turizmin ayrı bir önemi vardır.

Ülkemiz bulunduğu yer açısından doğu ile batı uygarlığının buluştuğu bir konumda olması turizm için önemlidir. Bu buluşma hem fiziki olarak hem de kültürel olarak söz konusudur. Tarihi olarak büyük medeniyetlerin yerleştiği bir yerdir.

Turizmin gelir getirici bir etkisi olduğu için, bu etki dışı ödemeler dengesini pozitif yönde etkiler. Ülkede kişi başına düşen ulusal gelir arttığı için refah seviyesi yükselir. Turizm gelirinin artışının yüksekliği bu alana yapılan yatırımların artmasına yol açarak istihdam yaratır.

TEST VI

1. Yol, liman, hava alanı, elektrik, su, doğalgaz, kanalizasyon ve haberleşme gibi yatırımlar aşağıdaki yatırımlardan hangisi kapsamındadır?
 - A) Altyapı yatırımları
 - B) Konaklama tesisi yatırımları
 - C) Üst yapı yatırımları
 - D) Hizmet yatırımları

2. Ülkemizin Doğu ile Batı arasında köprü vazifesi görmesi aşağıda verilen hangi konumuyla ilgilidir?
 - A) Tarihi konum
 - B) Doğal konum
 - C) Coğrafi konum
 - D) Ekonomik konum

3. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizin doğal konumu ile ilgili özelliklerden biri **değildir**?
 - A) İnsanların sıcak, misafirperver ve dost canlısı karaktere sahip olması
 - B) Rakip ülkelere göre daha yeni ve daha nitelikli tesislerin varlığı,
 - C) Birçok medeniyetin beşiği olması,
 - D) Turizmin sosyal ve ekonomik önemini anlamış bir toplum yapısı

4. Plaj ve spor tesisi yapımı hangi tür yatırımlar arasında yer alır?
 - A) Altyapı
 - B) Diğer hizmet ve tesisler
 - C) Konaklama
 - D) Üst yapı

5. Ülkemizde yılın her mevsimi çok farklı turizm etkinliklerinin yapılabilmesi hangi konumu ile ilgilidir?
 - A) Coğrafi
 - B) Doğal
 - C) Tarihi
 - D) Sosyal